

МАТЕРІАЛИ

*II Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції*

**«УПРАВЛІННЯ РЕСУРСНИМ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ
ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ РЕАЛЬНОГО
СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ»**

Полтава 2017

**Міністерство освіти і науки України
Міністерство аграрної політики та продовольства України
Полтавська державна аграрна академія
Навчально-науковий інститут економіки та бізнесу
Факультет економіки та менеджменту
Департамент агропромислового розвитку
Полтавської обласної державної адміністрації
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Сумський національний аграрний університет
Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва
Харківський національний технічний університет сільського
господарства ім. Петра Василенка
Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет**

Матеріали

**II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
«Управління ресурсним забезпеченням господарської діяльності
підприємств реального сектору економіки»**

**30 жовтня 2017 року
м. Полтава**

УДК 330.15:334.723
ББК 65.291.5

Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Управління ресурсним забезпеченням господарської діяльності підприємств реального сектору економіки». – Полтава: РВВ ПДАА, 2017. – 305 с.

У матеріалах конференції розглядаються аспекти методології і практики управління ресурсним забезпеченням господарської діяльності підприємств реального сектору економіки.

Збірник розрахований на науково-педагогічних працівників, аспірантів, здобувачів вищої освіти закладів вищої освіти, фахівців-практиків.

Матеріали друкуються мовою оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори.

МІСЦЕ СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛУ В АГРАРНОМУ РЕСУРСНОМУ ПОТЕНЦІАЛІ

Перед сільськогосподарським виробництвом України стоїть завдання загальної модернізації, переведення його на шлях інноваційного розвитку. Зміна складу сільського населення, вплив загальносвітових тенденцій на агропродовольчому ринку та інтеграція українського ринку в глобальну економіку обумовлюють необхідність пошуку якісно нових ресурсів розвитку сільського господарства, одним з яких є соціальний капітал.

Вагомий внесок у розробку теоретико-методологічних та практичних засад розвитку аграрного ресурсного потенціалу внесли Г. Бодак [2], О. Величко [4], Ю. Власенко [5], О. Дудник [6] та інші вчені. Проблемам соціального капіталу приділяли увагу Л. Богуш [1], П. Бурд'є [3], О. Кожемякіна [8], Дж. Коулмен [9, 11], О. Шпикуляк, Г. Мазур [10] та багато інших науковців. Однак проведені дослідження не можна вважати завершеними. Тривають дискусії щодо визначення сутності та складу аграрного ресурсного потенціалу. Залишаються недопрацьованими питання місця соціального капіталу в аграрному ресурсному потенціалі. У сукупності це зумовило вибір теми, визначення мети і завдань цього наукового дослідження.

Метою дослідження є визначення місця соціального капіталу в аграрному ресурсному потенціалі сільськогосподарського підприємства.

Найбільш активно питання аграрного ресурсного потенціалу досліджувались у 80-х роках минулого сторіччя, коли на теренах колишнього СРСР широко впроваджувався нормативно-ресурсний метод планування. Але й сьогодні тривають дискусії щодо сутності та складу аграрного ресурсного потенціалу. Вважаємо доречним загальне трактування потенціалу як наявних у економічного суб'єкта ресурсів, їх оптимальної структури та вміння раціонально використовувати їх для досягнення поставленої мети [7, с. 287]. Саме тому при визначенні сутності аграрного ресурсного потенціалу багато науковців робить наголос на сукупності основних ресурсів сільського господарства – земельних, матеріальних і трудових. Так, Г. Бодак формулює дефініцію ресурсного потенціалу як «...сукупність усіх матеріальних, нематеріальних, трудових, фінансових ресурсів, що є у розпорядженні цього підприємства, взаємозалежні та взаємопов'язані між собою, залучені у його діяльності для досягнення поточних і стратегічних цілей та задоволення потреб суспільства» [2, с. 214]. О. Величко вважає, що «ресурсний потенціал сільського господарства являє собою сукупність земельних, матеріальних і трудових ресурсів, призначених для використання в процесі виробництва сільськогосподарської продукції» [4, с. 58]. Ю. Власенко підкреслює, що «аграрний ресурсний потенціал сільськогосподарських підприємств складається з органічно поєднаних ресурсів, у

процесі взаємодії яких реалізується інтегральна їх здатність виробляти конкурентоспроможну сільськогосподарську продукцію» [5, с. 35]. О. Дудник пропонує розглядати ресурсний потенціал аграрних підприємств «...як сукупність усіх видів ресурсів, а саме матеріальних, нематеріальних, трудових, фінансових, включаючи здатність робітників підприємства ефективно використовувати названі ресурси для виконання місії діяльності підприємства, досягнення поточних та стратегічних цілей підприємства» [6, с. 80].

Вважаємо, що в складі аграрного ресурсного потенціалу необхідно розглядати особливий економічний ресурс, який жорстко фіксований та не відновлюється – час (рис. 1).

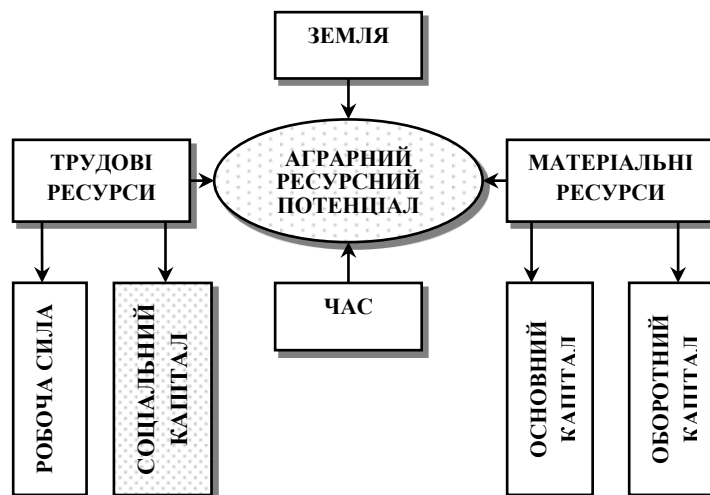

Рис. 1. Склад аграрного ресурсного потенціалу

Джерело: складено автором на основі опрацьованих літературних джерел

Крім цього, особливу увагу необхідно приділити соціальному капіталу підприємства, який разом з робочою силою (сукупністю фізичних і духовних здібностей, якими володіє людина і які вона використовує в процесі виробництва) визначає зміст поняття «трудові ресурси».

Змістовний аналіз феномена соціального капіталу було проведено П. Бурдье, який визначив соціальний капітал як суму ресурсів і обґрунтував можливість реалізації соціального капіталу через конвертацію його в інші форми капіталу [3]. У роботах Дж. Коулмена соціальний капітал – ресурс, який сприяє розвитку економіки та вдосконаленню суспільства в цілому [11].

В сучасній літературі існують різноманітні підходи щодо визначення сутності поняття «соціальний капітал» – як сукупності ресурсів суспільства, як сукупності соціальних зв'язків, як членства в певній соціальній мережі та інші. Вважаємо, що трактування соціального капіталу як сукупності ресурсів суспільства є досить аргументованим. Так, Дж. Коулмен наголошує, що «соціальний капітал – це будь-який прояв неформальної соціальної організації, котра виступає як продуктивний ресурс для одного або більше акторів» [11, с. 35]. П. Бурд'є визначає соціальний капітал як «сукупність реальних і потенційних ресурсів, пов'язаних з володінням стійкою мережею більш чи менш інституціолізованих відносин взаємного знайомства та визнання – іншими словами, з членством у групі» [3, с. 66]. З тим, що

соціальний капітал виступає своєрідним інтегральним ресурсом суспільства, згідні Л. Богуш [1, с. 18], О. Кожемякіна [8, с. 121], О. Шпикуляк і Г. Мазур [10, с. 64] та інші науковці.

На основі опрацювання літературних джерел нами сформульовано власне визначення соціального капіталу як сукупності здатних приносити дохід зв'язків та соціально-економічних відносин, які виникають у певній соціальній мережі на основі існуючих норм та довіри. Вважаємо, що соціальний капітал сприяє здійсненню трансакцій, які, у свою чергу, безпосередньо впливають на процеси виробництва та реалізації продукції підприємства.

Перспективами подальших досліджень цього питання є визначення напрямів удосконалення управління процесами формування та використання соціального капіталу підприємства.

Список використаних джерел:

1. Богуш Л. Соціальний капітал і соціогуманітарний простір: методологія визначення, взаємозв'язки, вектори розвитку / Л. Богуш // Економіка та держава. – 2010. – № 4. – С. 15–20.

2. Бодак Г. Проблема ефективності використання ресурсного потенціалу аграрних підприємств / Г. Бодак // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.3. – С. 213–217.

3. Бурдые П. Формы капитала / П. Бурдые // Экономическая социология – 2002. – Том 3. – № 5. – С. 60–74.

4. Величко О. Ефективність використання ресурсного потенціалу аграрних підприємств / О. Величко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2013. – № 7. – С. 57–59;

5. Власенко Ю. Економічна ефективність використання сукупного аграрного ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств / Ю. Власенко // Агросвіт. – 2011. – №8. – С. 34–37;

6. Дудник О. Інвестиційні стратегії підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу аграрних підприємств / О. Дудник // Економіка АПК. – 2016. – № 5. – С. 79–86;

7. Економічна енциклопедія: У 3-х томах, т.3 / Редкол.: С. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 952 с.;

8. Кожемякіна О. Довіра та соціальний капітал: просторова ціннісно-нормативна інтерпретація / О. Кожемякіна // Демографія та соціальна економіка. – 2016. – № 1. – С. 118–131;

9. Коулмен Дж. Капитал социальный и человеческий / Дж. Коулмен // Общественные науки и современность. – 2001. – №3. – С. 121–139;

10. Шпикуляк О. Інституційні засади формування соціального капіталу в механізмі розвитку сільських територій / О. Шпикуляк, Г. Мазур // Економіка АПК. – 2014. – № 8. – С. 63–68;

11. Coleman J. S. Foundations of Social Theory / James Samuel Coleman. – Cambridge (MA), 1990. – Cambridge, Mass. : Belknap Press of Harvard University Press, 1990. – 993 p.